

de două ori în septemana: Joi-a și
vineri-a; era când va prinde im-
pianță materielor, va să de trei săv
de patru ori în septemana.

Prețulu de prenumeratiune,
pentru Austria:
anul întregu 8 fl. v. a.
dimetate de anu 4 fl. v. a.
petrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania și străinătate:
anul întregu 12 fl. v. a.
dimetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. cor's
pundinti ai nostri, si de a dreptulu la Re-
dactiune Stationsgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresă si corespondintiele, ce p'i-
vescu Redactiunea, administratiunea și u
speditura; câte vor fi defrancate, nu se vor
primi, era cele anonime nu se vor publici.

Pentru anunile si alte comunicatiuni de
interes privat — se raspunde câte 7 cr.
pe linia; repetirile se facu cu pretu sca-
dutu. Pretulu timbrului câte 80 cr. pen-
tru una data se antecipa.

TELEGRAMA

Redactiunii de la „Albina“ în Pesta;

scrisă din Fagarasiu în 25 oct. n. la 9 ore n. d. m.;
primita în Pesta la 2 ore d. mediadi.

Tribunalulu regiu din M. Vászrhely
— a pusu pe avocatulu Arone Densu-
sianu la prinsore preventiva pentru cau-
ze politice ale Fagarasiului.

Grachu.

Pesta, în 25. oct. n.

Nu ne suprinde. Nu pôte să ne suprin-
dă, căci de multu l'am preveditu și predisu
terorismulu magiaru, ce astadi — se ivesce
siu.

Din capulu locului, în data ce vediu-
am cursulu și directiunea ce luă politic'a
magiara, în form'a ei dualistica, instalata la
Pesta prin pactulu de la 1867, — am spus'o
— noi și ceilalti barbati ai partitei natiu-
nale, aici în această foia, precum de asemenea
în „cas'a tieriei“, în diet'a ungurésca, cum
— această politica, această libertate falsa, acestu
— institutiunismu ungurescu mincinosu — nu se
— sustiené și realiză, decâtu prin teróre, adeca
— prin fortia fizica, prin sila și nevoia, cari mediló-
— căti-va ani se vor aplicá sub nume ér falsu,
— nume de lege și ordine legale, la urma in sa
— mintiun'a va lapedá masca, va trebui să o
— pede, căci o va gená si împedecá intru afir-
— marea de plina a sa, si atunci — absolutis-
— mulu și terorismulu magiaru va est cu faci'a
— hida la lumina, si lumea, pana si cea ma-
— ra, ni va dá nóa dreptu, recunoscendu că—
— capulu locului am petrunsu și cunoscutu
— refulu!

Dar — nici nu ne mirám, că chiar
— una incepe terorismulu. Este chiar tim-
— pu pentru d'a incepe. Tier'a intréga e ne-
— munita, încatu i tremura tóte fibrele ani-
— mi de amaru și de necasu; — această d'o
— parte, — ér de alt'a: regimulu nostru, celu-
— ni é ingagiatu la această politica, ruinatória
— a tieria, tocmai primi în Viena, de la Wil-
— helm și de la Bismark — lauda și recunoscin-
— ta, si — de buna séma si asigurarea de ori-ce
— lucru necesariu. Ei bine; cui astadi po-
— tentialu Wilhelm și straniculu Bismark i
— sunt amici, — de cine mai are acelu a se
— teme?

Motiv — destulu — colo, si impulsu
— totalu — ici, pentru d'a — încercá fora mai
— parte amenare, a astupá gurele a dript la
— elementu cu forti'a, si asiá în acestu modu, a
— scriu pre popórale neindestulate si — reu tur-
— vala!

Apoi — se'ntielege de sine, că — ca
— meni practici ce sunt cei de la putere, nu se
— apucá în data, de a dreptulu, de copii
— cu cei desmerdati, ci chiar pentru de a-ii
— rege, respective intimidá pre aceia, facu si
— a si mai alti domni mari, apuca de peru-
— treca bine, si mai trantescu — parintesco
— pamentu pe — afurisitii de serbi și de ro-
— mani, apoi mai isbescu si în slovaci si mai
— câte unu pumnu si sassiloru; cari tóte
— vor se dica alt'a, de cătu: *Vedi, dragutia,*
— *magiarule; pre acestia ii fracám pentru tine,*
— *es se inveti a fi de omenia, si se ne sprigi-*
— *ni intru tóte, ér nu se ne ataci si tu cu gur'a*
— *ta rea!*

Éta cum se splica — mesurile cele
— pre, despotice, pe cari — ni spunu foile
— paniloru, că le-au luat domni — în Pan-
— nona contra Serbiloru, si în Fagarasiu contra
— romaniloru. Éta caus'a pentru care, septe-
— mane întregu, procurorulu generalu tieriei,
— *Kozma*, calatori prin partile de diosu,
— mai vertosu prin graniti'a Banatulu — din
— orasiu, ba pana si din satu în satu,
— se convinga în persóna despre starea lu-
— turiloru si despre spiritulu poporulu!

Éta aplicatiunea scirei mai nóue, ce ni-o
— dau astadi foile magiare si ni-o advere-

— ece depesi'a din fruntea fóiiei nóstre, — cumca
— avocatulu Arone Densusianu din Fagarasiu,
— despre carele o depesia în nrulu precedinte
— alu fóiiei nóstre ni spunea că este trasu în
— procesu politicu, — *dupa examinarea sa*
— *judeciale, la M.-Vászrhely, a fost arestatu în*
— *data!*

Da; lucrulu merge pre cătu se pôte de
— bine; domni magiari se grabescu din respo-
— teri a limpedi referintiele între ei și între noi.
— Noi — totu această am asteptatu si am cerutu.
— N'avemu de cătu se li multiamimu. —

Din partile granitiei banatice, despre
— *Biserica-alba*, ni se repórta cu privintia la
— conscrierea alegetoriloru pentru acelu cercu,
— care conscriere s'a terminatu în 14 octomvre,
— cumca comisiunea conscrietória a facutu
— abuzuri, ce punu la uimire pre tóta lumea.
— Ca la 6000 dintre îndreptatitii Romani si Seroi
— — *ii-a stersu*; ér pre nemti *ii-a* înscrisu cu
— gramad'a, fora privintia că — *au*, séu nu ca-
— lificatiunea preacrisa de lege.

Vaierările omeniloru nostri — numai
— indignarea spiritelorule întrece. Se ingro-
— zescu condeiulu a descrie cele ce ni se re-
— pórta! Dar acestea — inca se întrecu de
— parte prin portarea comisiunei centrale din
— Temesióra. Ni se asecura seriosu, cumca acé-
— sta, séu proprie 3—4 principali ai ei, dilele
— trecute se pusera si — *stérsera fora milz si*
— *fora rusine* — *si pre cei pucini Romani si*
— *Serbi, intrudusi în liste de comisiunea conscrie-*
— *tória.* —

Pre noi — nici această nu ne supera. —
— Este bine ca domni stepani ai nostri, prin
— *conscrierea lor, se ne justifice ca în totu poporu-*
— *lu nostru intru tóte. Las' se se convinga po-*
— *porulu si si inteliginti'a lui, că — opusetiunea*
— *si alarmulu nostru, de septe ani în cóci, n'a*
— *fost fora destulu temei.* Las' se véda lumea,
— că — cu acesti domni de la putere, omu de
— omenia nu pôte se mérga mana 'n mana.

Cerculu Bisericeii-albe are ca la 85000
— de Romani si de Serbi, toti ómeni cu avere;
— ér numerulu nemtiloru pôte se fia — cam a
— *diecea* parte atât'a; Serbi si Romanii din cea
— mai mare în departare cu mitle, — ni se scrie
— că peste 8000 — s'au prezentatu în Biserica-
— alba pentru înscriere; — cu tóte acestea [mi-
— noritatea dispartetória a nemtiloru va avé în-
— scrie aprópe 2000 de alegetori, ér majoritatea
— enorme a Serbiloru si Romaniloru — *va fi pe-*
— *calitu uritu.*

Acést'a e libertatea si constitutiunea nó-
— stra, intru întiolesulu si dupa omenia domni-
— loru magiari de la putere. *Ei insisi asiá ni-o*
— *presenta.*

Acum — amate poporule romanu, vedi
— insusi, că noi nu te-am mintitu despre domni,
— nu te-am insielatu candu ti-am spusu, că —
— ei sunt asiá! Déca te-a insielatu cineva, apoi
— a fost — *dedkisti.* —

Pesta, în 25 oct. 1873.

Venimu se ne ocupám si noi de mani-
— festatiuni, pre cari în sinesi *nu punemu nici*
— *unu temei*, de toastele schimbate martia
— trecuta, la més'a de gala, în sal'a de ga-
— la a curtii imperatesci din Viena.

Caus'a că ne ocupám este, — căci
— se ocupa tóta lumea diaristica, si căci
— dorimu inca o data a aretá onorabile-
— lui publicu alu nostru, cum se amagescu
— cei mari între sine si cum se amagescu
— popórale!

Imperatulu Wilhelm alu Germaniei
— cu multu doru a fost asteptatu la
— Viena, si noi credemu, că domni stepa-
— nitori ai nostri pentru viéti'a lor ar fi
— remasu nelinisciti, déca se întemplá ca
— se se închida *espusetiunea*, fora vediu't'a
— acestui — astadi antaiu potentatu în
— Europa. Deci Imperatulu Wilhelm —
— par că i s'a facutu mila de noi si ne a
— cercetatu.

Si — acum, n'am cutesá se dicemu,
— că liniscea s'a selasiluitu în animele ste-
— paniloru nostri! Ar trebui se supunemu
— o mare lapedare de sine, ca se nu dice-
— mu — o decedere a consciintiei loru,
— pentru ca se-ii potemu tiené fericiti!

Dar în fine, cum sunt omenii ce se
— tienu culti si întiolepti séu cu tactu, ei
— facu — „*gute Miene zum bösen Spiel*“, si
— — cauta a splicá si scontá tóte intru in-
— teresulu loru momentanu. Si asiá — noa
— nu ni remane, decâtu se dicemu: ei
— bine! dá se vedemu, cum s'a intem-
— platu!

Apoi éta cum.
— Marti sér'a — s'a datu prandiu ma-
— re, la curtea imperatesca din Viena pen-
— tru *un'a* sutá si sieptedeci de domni,
— cei mai nalti ce se aflau în Viena si acé-
— st'a intru onórea marelui óspe, Wilhelm
— Regele Prusiei si Imperatoriulu Germa-
— niei. La această ocaziune, asiá ni spunu
— foile, că — dupa a cincea bucata, Impe-
— ratulu Austriei se sculá si inchiná, pachar-
— ulu naltulu seu óspe cu urmatóriele cu-
— vinte:

„Dupa-ce intim'a mea dorintia, d'a po-
— té salutá pe iubitul meu amicu si frate — în
— Viena, inca sub durat'a espusetiunei univer-
— sale, s'a implinitu, — redicu pacharulu cu ani-
— m'a imbucurata si cu cea mai deplina multia-
— mita, pentru binele amatulu nostru óspe. Se
— traisca Maiestatea sa, „*Imperatulu germanu*“
— si Regele Prusiei!“

La această Imperatulu Wilhelm res-
— puse, cetindu de pre o chartia, ce o scóse
— *Ca pomenia, armatóriele.*

„Permite-mi, Maiestate, ca la cuvintele
— subline, tocmai audite, se pronunciu multia-
— mit'a mea cea mai cordiale si mai amicale;
— adaugu acestei multiamite — cea pentru ospita-
— l'a si amicabile primire, ce a afluat aici
— Imperat'a, soci'a mea si pruncii mei; si
— am o desclinita satisfactiune, că am fost în
— stare, a întorce inca pe timpulu espusetiunei
— amicabile vediu'ta, ce Maiestatea Vóstra d'im-
— preuna cu Msa Imperatulu Rusiei — mi-ati
— facutu anulu trecut în Berlinu. Dispositiuni-
— le amicale de atunci, pre cari acum le am [re-
— gásitu aici în deplina mészura, sunt o garantia
— pentru pacea Europei si pentru salutea popó-
— raluru nóstre. Eu béu pentru binele Maiesta-
— telu salo, Imperatulu Austriei si Regelui Un-
— gariei, sublimulu meu amicu si frate!“ —

Éta cuvintele, din cari domni dela
— putere si argatii loru de la pressa, facu
— mare capitalu.

Ei pnuu o însemnetate nespuse de
— mare — pe două espresiuni, antaiu: pe
— „*garanti'a pacii Europei*“, — căci ei
— sciú că turburările si resbelele *ii-ar* me-
— turá cu totu bagagiulu loru — diosu de
— la putere; — a *dou'a*: pe titulatur'a de
— „*Imperatu alu Austriei si rege alu Un-*
— *gariei*“, intru carea vedu recunoscutu si
— sustienutu *dualismulu*, aici la noi acasa
— atâtu de pocitu si urgisitu, si sustienutu
— numai prin intriga si sila, si — numai
— spre ruinarea tierelor si popóraloru!

Va se dica: cei-ce comentédia ast-
— feliu cuvintele Imperatorelui Wilhelm, —
— nu scimu, cu scire séu fora scire, reco-
— noscu dependinti'a loru, a politice si cau-
— seloru, de la poterulu Imperatu alu Ger-
— maniei, recunoscu *Vasalitatea loru* si se
— aréta essaltati de ea!!

Astfelu fiindu nu ne prinde mirare,
— că acesta essaltatiune, dupa reporturile
— martoriloru oculari, a ruptu pana si sta-
— vilele etichetei de curte, si la audiulu cu-
— vintelorui lui Wilhelm au proruptu în
— manifestatiuni de entusiasmu chiar esce-
— sivu, carele a duratu mai multe minute
— — unu lucru ne mai pomenitu la astfelu
— de mese!

Noi insa întrebám: cine nu s'a con-
— vinsu dejá de atâtea ori din istoria si
— chiar în viéti'a sa, — cătu de pucinu

ajungu cuvintele si propusurile domni-
— toriloru lumei facia de legile eterne ale
— naturei si de necesitătile absolute de pro-
— gresu ale spiritulu omenescu?!

O parada, ca multe altele, tóta ma-
— nifestatiunea, — alt'a nemic'a; si — in-
— desiertu astadi domni de la putere, în
— astfelu de parade de curte 'si-cauta in-
— tarirea politice si pusetiunei loru!

Trecu'ta umbr'a legei!! —

Pesta, în 25 octomvre n. 1873.

Cu diu'a de astadi — a încetatu a essis-
— te urbile capitali Buda si Pesta, un'a pe ma-
— lulu dreptu, alt'a pe celu stangu alu Dunarei,
— si — s'a facutu din ambele capital'a imperi-
— ulu magiaru „*Budapesta.*“

Pe temeiulu legii pentru această unifi-
— care si pentru annessarea inca si a opidulu ca-
— merale Buda-vechia, cari parti, pan'acuma de
— seclii erau municipalitati de sine, s'au organi-
— satsu uniformu, intr'unu centru comunu, prin-
— tro fictiune juristica si politica — formandu
— unu *unicu întregu*, unu municipiu, despártitu
— — ce e dreptu în două, prin puterea Dunarei,
— peste carea numai unu podu le léga, si fora
— plata nu se pôte trece, dar în fine la mandatulu
— legii — *totu numai unulu!*

Ce nu potu face domni magiari, mai
— vertosu déca — Bismark li stá intr'ajutoriu!

Acuma, pentru ca creatiunea se fie com-
— pleta, nu mai au trebuintia, decâtu — de *pri-*
— *mariu*, si acelu va fi astadi alosu: *Carólu*
— *Rath*, séu *Házmanu!* Acést'a este întrebarea!
— *pacu inca se este; náci unulu este casu al-*
— *tulu, — germanu magiarisatu.*

Destulu că foile magiare si magiaróne,
— la această ocaziune, din acestu incidinte, si in-
— torcu privirile îndereptu si nainte, spre tre-
— outu, presinte si viitoriu, essaminandu — ce
— ne'nsemnate au fost, si chiar sunt, si cătu de
— însemnate au se devina, acum contopite —
— aceste urbi, ce formédia anim'a tieriei!

„*Ellenör*“ — nu pôte a nu spune, că —
— Buda are unu nume istoricu ilustru, dar —
— *magiaru natiunale n'a fost.* Acuma are se fie
— *Legia* domniloru a decretatu această. Capita-
— l'n intrunita astadi, numera eam 280,000 de
— locuitori; între acestia cam 180,000, si cu
— ovreii — cam 240,000 sunt *nemti*; ceialti slo-
— vaci si totu felulu de meatecatur; *magiari*
— *genuini* — celu multu 10.000, dicemu: *diece mii*
— Si — „*Budapesta*“ — arc se fia esihisivu ma-
— giara si — deplinu un'a. — Bunu inceputu!

Si Banatulu, si Transilvania — de
— multu s'au unificatu prin lege; dar în
— fapta??...

Pesta, în 24 opt. n.

În Francia — mereu se apropia cutitulu
— monarchistiloru de gutulu Republicei. Cata-
— strofa este imminente, ne-ovitabile. Coali-
— tiunea [complotistiloru dorese convocarea
— cătu mai curendu a adunării natiunali, pen-
— tru decretarea si proclamarea *monarchiei*, cu
— legitimistulu *Chambord* pe tron, sub titulu
— de *Henricu alu V-lea*. Ei, monarchistii coali-
— tiunati, dejá bucina prin tóte organele loru,
— că — *despre majoritate sunt securi* si că —
— tóte costiunile sunt regulate si — *tóte vor fi*
— *spre f ricirea Franciei.*

Dar pre candu astfelu — cu o ofron-
— taria ne mai pomenita, se sbuciuma monarchi-
— stii, *nici republicanii nu dormu*. S'au adunatu
— si ei, s'au întiolesu si au legatu strinsa solida-
— ritate pentru *apărarea Republicei*; si organele
— loru sustienu cu — firmitate, că majoritatea
— ar fi în această parte, a nume că — 340 de
— deputati ar fi ingagiati cu parol'a pentru Re-
— publica, ér vr'o 25 de *Napoleonisti* — inea ar
— fi ingagiati în contra machinatiunei Cham-
— bordistiloru.

Din privintia la Napoleonisti, pre cum

peste totu din oportunitate, republicanii vor combate din toate puterile intentiunea Chambordistiloru d'a decide asupra formei de stat in adunarea nationala, *nechiamata spre acestu scopu*, si ei vor starui, a se decide *acasta chestiune prin sufragiulu universale alu intregi natiuni*. Astfelu republicanii credu, ca Napoleonistii vor tiené strinsu langa ei, parte pentru principiu, parte si pentru interesu.

Peste totu se crede, ca dintre cei 738 de membri actuali ai adunarii nationali din Versalia, vor partecipa la votu celu multu 720, dintre cari republicanii si cu Napoleonistii facu celu pucinu diumetate; pe langa acést'a insa, mai 12 locuri sunt vacante, cari pana pe la modiloculu lui noemvre vor avé sè ña implinite, de securu mai tóte cu republicanii, fiindu ca poporul astadi, in faci'a periculu, pre care 'lu vede cu ochii, — precum areta rezultatele celor patru alegari de curendu esecutate, nu mai vré sè scia de monarchisti.

Ei, dar én sè audimu, cum cugeta complotatorii monarchisti.

Unu corespundinte anglu din „Daily News“ a avutu ocaziune a vorbi in acésta privintia cu unu corifeu din acea tabera lotrésca, si — éta cum descrie cugetulu, ce dice ca a sprimatu acél'a:

„*Avemu naintea nóstra o tabela, in care se afla insemnatu pretiulu fie-cărui votu. Multi deputati vor fi cascigati prin oferirea de posturi grase, de pairi si de ambasadori, prin promisiunea de portfóie si de prefectiune, de demnitati aulice si alte asemenea. Dar — scimu si aceea, ca multi deputati n'au nici o avere si nici unu venit afara de diurnele lor; ei bine, noi nu dóra a nemica avemu miliardale la mana. — De masa a poporului de la tíera nici ca ni pasa; o disprețuim si o vomu tiené usioru in freu, prin publicarea legii martiale; ér plebea cea de prin orasie va privi restaurarea tronului regale ca unu spectaculu, o comedia indatata si picanta. Astfelu vom câscigá 20 de ani, o viétia intréga astadi!*“

Va se dica, Chambordistii, casi toti hotii si tálharii politici din lume, pre candu pre facia in gur'a mare promitu poporului — *tóte libertatila, tóte usurarile, cea mai deplina fericiare*, — in anim'a lor colcaie ura si disprețiu pentru poporu, si pre sub mana planuiescu *pacalirea si injugarea si dripirea sa la pamentu!*

Ore deschide-si-va candu-va o data ochii poporulu, ca sè véda si priocpa si previna aceste afurisite planuri, si sè nu fie pururia silitu — mai tardiu, dupa suferirea de daune grele, a le nimici prin mari sacrificia si a le spelá cu sange!

Cine e vin'a — atátu a orbiei si rotaciloru, câtu si apoi a furiei si isbandei selbatace a poporului? Nime altulu, de câtu *inteligintia cea negriginte séu perfida din sinulu séu, carea — nu-si face dotorintia d'a-lu lumina si orientá pururia de timpuriu.*

Si despre Chambord si partesanii sei impreuna conspirati in contra poporului, dejá tóta lumea nepreocupata prevede: ca — curendu-tardiu si-vor spelá uritulu pecatu alu perfidiei si tradarii — cu multu, fórte multu sange, — cu multe capete taiate!

Astfelu monarchetele usurpate si compromise de ómeni netrebuici, de egoisti infernali, mereu si-perdu totu creditulu si totu radimulu in poporu!

Astfelu dreptulu „istoricu“, dreptulu „divinu“, — in locu sè pactadie cu democratia, cu poporulu, — in locu sè se impace cu pretensiunile juste ale poporului, sè tiena contu de maturitatea poporului si de spiritulu timpului, — continua ne'ncetatu, oblu, a se adevéri dusmanu ne-impacabilu alu poporului, a provocá lupta la mórté si viétia intre sine si intre poporu!

Dóra asiá este — legea, necesitatea naturei; — cáci altfelu nu ni scimu esplicá acésta aparitiune. —

Din strainetate mai insemndamu:

Din colo peste Laita, alegerile pentru senatulu imperiale in colegiale poporului de la tíera, precum si a cetatieniloru urbani, si ohiar a unoru camere comerciale — s'au terminatu. Dejá sunt conosciuti aprópe 240 deputati, esiti din urna, si rezultatulu — *centralistii-dualisti*, adeca cei cu constitutiunea din decemvre, si-lu esplicá ca lor favorabilu, pre candu opusetiunea de statu a federalistiloru sie si-revindicá triumfulu, si pe langa ambii, partit'a germana ce se dice *juna si democratica* se lauda de succesu!

Ei bine, — va intrebá cetitorulu, cum se póte acést'a?

Éta cum.

Dintre conosciuti alesi mai bine de 1/2 parte sunt *pronunciati federalisti*; éra dintre celalalte dóue treimi — o buna treime apartiene partitei germane, june, séu democratice. In cifre vorbindu: vr'o 90 si cáti-va sunt ai *opusetiunii de statu*, vr'o 45 sunt ai *opusetiunii democratice*; ergo — *maioritatea este opusetiunale*; ergo conservativii decembristi sunt batuti — pana acuma! Catra acést'a mai vine, ca in centru, in Viena, jun'a democratia a batutu uritu pre conservativi, scotiendu — dintre 12 deputati — *siepte*, pr candu conservatii numai in internulu capitalei si in suburbiulu Leopoldinu au reusatu cu ai loru cinci.

De alta parte insa conservativii constitutiionali dicu, ca — *contrarii ne-impacabili ai loru sunt numai federalistii*, cáci numai aceia vor a nimici sistem'a si constitutiunea; cu jun'a democratia — ei, nemtii, ca cu nemti, se vor intielege si impacá; si asiá triumfulu este, cáci au impededatu d'a se formá *maioritatea in partea federalistiloru.* —

Mai restau alegerile in colegiulu proprietariloru mari precum si ale orasielor si camerelor comerciale in inca unele tíeri coronali; dar prin aceste proportiunea numerica intre partite — *abiá se va schimbá.* —

Despre fratele Msale, Domnitorulu de astadi alu Romaniei, *Fridericu de Hohenzollern*, carele servesce ca maiuru la unu regimentu de dragoni in Prusia, scriu unele foi, dupa „*Deutsche Nachrichten*“ din Berlinu, cumca ar fi plecatu cu concediu de siesse lune la Bucuresci, ér scopulu ar fi, ca sè invetie limb'a romana si sè se prepare pentru tronulu Romaniei, cáci — de ore ce Carolu n'are inca fii urmatori, dupa constitutiune numitulu seu frate este chiamatu sè-i succéda. Si asiá, pentru, ca sè se familiarisedie in tíera, ar fi destinatu sè ocupe o comanda óresi-care in armat'a romana. — Apoi sè nu tiená romanii, ca — *provedintia loru este in Berlinu!*

Cáile si stadiulu reactiunei.

Pesta, in 24 oct. n. 1873.

De siesse ani de dile, de candu noi, di'a-nóptea — cu ochii deschisi pandimu, si observaandu denunciámu publiculu nostru, cum domnii magiari, deveniti la putere printr'unu pactu nenaturalu, *derima tíer'a, vatema de mórté pre popórale ei patriotice, si compromitu totalminte si radicalu inteligintia, creditulu si onórea natiunei magiare*, — de siesse ani de dile — noi pasu de pasu am semnalisatu *apropiére reactiunei*, adeca *machinatiumile puse in lucrare ale acelor clase*, a acelor minoritati, in sine disparetorie, cari — prin istetimea si siretia loru au sciutu tiené in orbía lumea si a-si formá sie-si o putere colosale, „*poterea dreptului istoricu*“, ca prin acést'a sè-si asecure dreptulu d'a stepani si conduce si exploatá — tierile si popórale.

Tóta activitatea, intréga politic'a si directiunea sistemii si guvernului de la 1868 — nu s'a miscatu, decátu in favórea reactiunei; dar — totu cu devis'a de — *„libertate, patriotismu, progresu magiaru natiunale*.“ Magiarulu, fanaticu de la natura pentru totu ce este alu seu si numai alu seu natiunale, a spriginutu acést'a directiune orbisiu, fiindu ca a crediut'o a fi *spre intarirea sa*, — *pe cont'a celorlalte natiunalitati ale patriei*. Si acuma — ce se vedi? Elu, magiarulu, juru imprejuru se vede incunjuratu de *négra* reactiune, elu nóta in mare, intre valurile reactiunei, amenintiatu in totu momentulu d'a fi inghititu!

Bismark, ce e dreptu — i stringe man'a; cáci semte, ca chiar prin ajutorulu seu a ajunsu, de mane póte sè-lu sugrume.

Austriacii — 'ei batu jocu de elu in locu sè-lu ajutore la calamitatile cele multe ce-lu incunjura!

A casa — natiunalitatile, maioritatea poporatiuniloru tieriei, tremura de ura si de necasu in contra-i, — *popii sei conspira pe facia in contra ori cărui pasu, ce elu seriosu se încérca a face inainte*; — *inseși uneltele sale, de cari*

s'a servitu pana la acestu puntu, vendiendu periclele ce se redica in contra-i din tóte partile, si simtiendu nesecuritatea situatiunei, incepu a-lu parasí si a se apropiá de contrarii lui!

Acést'a este adevératulu stadiu alu desvoltatiunei afaceriloru nóstre publice, este stadiulu *reactiunei la noi.* —

Dar noi — ne-am pusu a specialisá pré afundu; am inceputu cu specialulu, carele ne atinge mai de aprópe si ne dóre mai tare; vremu sè dicemu insa, ca — *specialulu de aici de la noi d'a casa, este numai o rotitia a machinei celor mari, a reactiunei generale*. Domnii magiari ai nostri au fostu ingagiati de faptorii cei potinti ai reactiunii generale, numai de *unelte bune, partiali*, fora ca dóra ei sè fia priceputu mácar, ca — *pentru care proprie scopu sunt ei ingagiati!*

Faptorii principali ai reactiunei sunt — fora tóta indoieila: monarchismulu si absolutismulu; adeca: dreptulu istoricu d'a dispune — unii pucini, unele familie séu si clase, de multime, de poporu — speciale, si de popóra, de umanitate — peste totu.

Dupa-ce clasele istorice, prin stramutárele referintiloru istorice, intemperate in urm'a resbelor de la 1859, 1866 si 1870, s'au desorientatu, adeca *si-au perdutu conducerea si directiunea de pana aci*, astfelu slabite, pana sè se orientadie de nou, au trebuitu sè faca popóralu, adeca democratiei *cevasi concesuni*, sè acóde câte-ve libertati publice, sè dée unele drepturi, monopolisate ordinarmente numai de ele si filorlu poporului, — dar numai pana se vor semti ér intramáte si orientate. Intramarea s'a facutu prin — *recunóscerea dreptului de suprematia si conducere la Imperatulu Wilhelmu si principele Bismark*; acuma reactiunea — póte sè pasiesca pe facia, si ea *sè pasiesce spre uimirea si inspaimentarea lumei!*

Aceea sè nu ne confunde, ca reactiunea se manifesta in diferite directiuni, adesea chiar contrarie; ca — *buna óra, directiunea condusa din Francia si din Italia*, luandu firm'a de ultramontana si respective papale, impare tocmai contraria celei imperialistice din Berlinu, Viena si Buda-Pesta; — scopulu loru facia de popóra este acelasi, ér disput'a séu cért'a se inverté numai in prejuru cestuinei, ca — *care absolutismu sè fia de a supra?* Celu alu fanaticismulu religiosu, popescu, — séu celu alu fortiei politice lumesci? — Dar in fine absolutistii — pe pelea poporului — totu se vor impacá, precum s'au mai impacatu si alta data. Miscarea atátu de energica a acestoru elemente astadi, firesce a fiacáru in propri'a sa directiune, este numai pentru d'a se intree in concursulu valórei lor; cáci regul'a generale este — *si aci, casi pretotindeniá in natura, cá: primatulu séu suprematia compete aceluia, carele va dovedi ca are, séu ca scie desvolta si afirmá cea mai mare valóre.*

Ceea-ce noi insa principalminte dorimu a constatá la acésta ocaziune — e, ca — *elementele reactiunei astadi, ca si la o comanda, tóte din tóte partile se misca, si pe intrecute lucra, si — fora crutiare derima si dripescu la pamentu tóte câte li se imparu a le impededá in cursulu si desvoltarea fortiloru lor. In desietu cei cu dreptulu istoricu dicu, ca — „numai revolutiunea, 'si-mananca pe fiii sei“; nu numai revolutiunea, ci-*reactiunea inca mai fora crutiare si-tran-tesce la pamentu si nimicesce pre organele sale ne-apte séu impededátore.**

In momentu, afaa de miscarea straordenaria a popiloru celor mari si vediuti — in Germania, Francia, Svitiera si de la noi in Austria si Ungaria, — Constantinoplea ni infaciosiedia unu asemenea esemplu interesante.

Pe greci nime nu-i intree in afirmarea si sustinerea dreptulu istoricu, apoi macar de ar fi acestu dreptu numai o fictiune siréta a lor. De aceea — *reactiunea nici nu are organu mai bunu de câtu pe greci — peste totu, ér pe cei din Turcia, pe „fanarioti“ — specialu.*

La parol'a de reactiune, data prin

caderea Franciei, grecii din Fanaru a fost cei dantai, cari s'au pusu in miscare, retrogada apriga, retragendu mai anta concesionile facute bisericei natiunale bulgare si — *avisandu pre toti cei ce numescu greci a casa si in strainetate*, ca sè incépa lupt'a in contra drepturiloru naturali si ratiunali, in biseric'a politica.

Din acésta lupta — am avutu si noi romanii partea nóstra si o mai avemu astadi, ori unde avemu d'a face cu ómenii si crestini, ce se numescu „*greci!*“

Destulu ca, in timpulu mai din urma, o pati *bietulu pré fericitu patriarchu alu Constantinoplei* cu numele *Anthimos*. Sinodulu seu, tocmai in lupt'a reactiunale cu bulgarii, a afatu ca Pré fericitu sa este pré móle, pré pucinu decisu, pré fricosu séu respectuosu facia de Sultanulu si de guvernulu acestuia; deci — simplu l'a provocatu, a-si dá *resignare la scaunu*. Santulu parinte *Anthimos* a respinsu insinuatiunea, jurandu susu tare, ca — *nu merita imputatiunile ce se facu; dar sinodulu a remasu firmu pretensiunea sa, a denunciatu pe patriarchu poporului grecu, si a provocatu scandalóse atacuri si demustratiuni publice, in biseric'a si afara de biseric'a contra santului parinte, in cátu acestuia nu i-a remasu, de cátu — a se retrage.*

Scaunulu este vacante si reactiunea gréca — *serbédia triumfu mare* — merge resoluta nainte. —

Si ce! — credeti voi ca, ceea ce grecii au facutu pentru *reactiune*, poporulu romanu nici odata nu va fi in stare a face — *pentru libertate, morala, natiunalitate*, cu unu cuventu: *pentru viétia si progresu?*

Feriti-ve reactiunariloru! —

„Despre ténutulu confiniulu militar

Sub acestu titlu, „*Magyar Polgár*“ din Clusiu, in fruntea nrului seu de dinéca trecuta, publica o corespundintia din *Caransebesiu* — in form'a unu articulu de fondu, pre care noi, mácar scrietoriulu póte sè fia avutu intentiun d'a isbi in noi, dechiarámu a o subscrisu cu ambe manele, in totu cuprinsulu aflandu-i si recunoscendu-i totu cuvintulu de adevératu.

Ce fericiti am fi noi, déca am ajunge o data, ca antagonistii nostri magiari facia de noi sè pasiesca asemenea! Si nu ne indoimu, ca ei ar pasi asemenea in data ce ei — facia de noi ar fi serio si sinceri; in data ce ei — date si arguminte, ca cele cuprinse in articulu, care ni e vorb'a, nu numai le-ar tipa in cutare fóia a lor, ci le-ar si primu anim'a lor si le-ar apretiuu realminte dupa meritulu lor!

Articulu din „*Magyar Polgár*“, pre carele acést'a 'lu dá fora observatiune, reserva, merita ca sè fia cunoscutu de intréga lumea — magiara si romana elu — *tiene de periculósa influintia nóstra opusetiunale*, spune insa verde respicatu, ca *causa reului este — totalminte gresita politica si pasire a guvernului facia de romani.*

Dar — ce sè vorbimu multe; pe nemu acelu articulu, fidelmente tradus naintea ochiloru publiculu nostru. El suna:

„Poporulu grantiei militare, nu spre salutea séu spre perirea sa, este espu la cele mai mari agitatiuni. Nu mai este nic o indoieila, ca maioritatea precumpenitoru profesedia de profetu alu seu pe *Babesiu* si *Mileticiu*.“) Acea sperantia, pe care totu patriotulu cugetatoriu a impreunatu cu ideile de provincialisare a acestui ténutu, asiá vede ca a disparutu, si prin acestu ténutu merulu renitentiloru numai câtu s'a sporit. Eu acum câte-va septemane innainte am semnalisatu acésta aparitiune — intr'unu articulu publicatu in acea pretiuita fóia, dandu spre siune acelei dorintie a mele, cumca — *celu pe ginu pe romanime sè n'o impingemu acolo, ce se iee dupa agitatorii serbi si sè mérga cu ei*

*) Traducemu verbalmente, dar intielesulu nu-lu putemu luá, cumca intr'adeveru poporulu ar tiené pre *Babesiu* seu pre *Mileticiu* de profetu alu seu, ci — vorb'e, ca poporulu mai multu se increde partitei natiunale de cátu domnilor magiari. — *Red. Albini.*

drumu. Reflectarea mea n'a avut nici o sclipă de neîncredere.

„Guvernul din capul locului, prin multe dispoziții ale sale a arătat, că de romani n'are încredere; pre când elu totmai trebuia să pasișca cu totu abilitate. Denumirea lui Bogdan Jakab, prefectu alu comitatului Severin, româneșii au luat-o de vatemare, — séu celu nu au luat-o de unu semn de încredere. Apoi ei — acést'a ne'ncredere o resping prin asemenea ne'ncredere, pana intru în, în câtu chiar dupa „P. Napló“ în gra-tia militare medilócele constituționale de já se mai potu considera de ajunsu pentru ținerea ordinii. În dar foile oficiale și oficiale publica reporturi despre manifestațiuni la primirea aici a supremului comitatului Pasulu gresitu s'a facutu, și eu me temu de aceea, că aceleia vor urmá mai al-gresite! Aci jace isvorulu reului; ér nu unde „P. Napló“ și cu elu mai multe în patria — credu a-lu fi gáșitu.“

„Cu poporul granitiei militare, carele decursu de secle s'a dedatu la supunere și în, întru începutu erá usioru a eși la cale; insa acestu poporu este otelitu și pentru că, și deca se provóca la atare, nu se spáde de ea!“

„Ori câtu me trudescu a scruta caus'a îndemna pre guvernul, ca facia de romanii de aici sé se póte cu atât'a ne'ncredere, cum in stare de a o descoperi.“

„Natiunea romana nici candu n'a datu me de — nepatriotismu; ea nici odata n'a amatu pre muscalu in contra magiarului: auritu planuri — nici cu italianulu, nici prussulu, pentru descompunerea impera-tului. Si deca ea a pasitu vr'o data, ca sé-si me drepturile și dorintiele, acestea s'a tru-nu ale realisá pururia între marginile între-tinții teritoriale a patriei. Si chiar deca din carea unoru individi s'ar poté deduce al-aceea nu e decâtu umbr'a luptei, carea nu póte imputá de crima natiunii romane.

„Ceea-ce ne'omóra pre noi — e, ca — nu cunóscemu unii pe alții, și — măcar ca ar mai mare lipsa de acést'a, noi, nici cá nemu capulu ca sé ne potemu cunóscu unii alții! Compatriotulu magiaru din Ungaria dios — si — ntipuesce pre romanu celu pu-de diumetate selbatecu, fiindu că nu-lu vede, nu l'a vediatu nici o data, n'a schim-bat o vorba cu elu.“

„Ei bine; cobóre aici, în sinulu poporu-romanu ori cine, cáru i jace la anima cau-buna, și esazinedie fora preocupatiune a omeni mai de inteligentia și aceleia și însusi poporul, ca — óre pléca-se spre via; óre într'adeveru gravitédia in afora?“

„Eu credu, si afu acést'a naturalu: — o natiune numai in acelu casu póte sé gra-tie in afora, candu vede, si din dia in dia buies sé se convinga, ca într'o patria cu mar-ralu chiar nu se póte ferici. Pana la atât'a — dóra totu nu vom fi ajunsu!“

„Ori ce s'ar dice despre tendintiele na-tionalitatiloru, consciința de sine a natiu-nitatiloru este multu mai curata, de cátu aceea sé colcaiesca in sine planuri con-tre statului. Ér aceea, cari totu mereu le auiescu pre natiunitati și li suspiciunedia patriotismulu lor, fie convinsi ca prin acés-ănu facu nici unu folosu pentru binele pa-trii!“

„Pre cum ori care alta cestiune, asiá si natiunitatiloru — astépta o deslegare in-alepta și prudente. Acést'a nu se póte incun-ri nici prin trecere cu vederea, nici prin in-ducerea ei. Ér a duce lupt'a la absurd, nu se fi interesulu nici unei párti. Ba inca in-credele magiarului și ale romanului — atâtu de identice, de — comitemu lucru fora fetu — pentru presinte și pentru viitoriu perdemu acést'a din vedere.“

Astfelu „Magyar Polgár“ ér noi și de nou oftámu: de ar dá santulu și geniulu celu bunu alu popora-nóstre, ca domni magiari de pre-vidențiá și mai vertosu cei de la po-tere sé semta și sé pricépa, cele-ce pro-nuncia atâtu de chiar si limpede acestu riciu, si sé se petrunde de adevérulu și sé se recunóscu o data, ca — facia de noi romanii ei au pornitu si mergu de o cale cu totulu gresita, care aduce în peste totu, și natiunea magiara de-șințitu — la perdiare, și carea pre noi,

cei ce vedemu si prícepemu acést'a, și ni iubimu tiér'a și poporul, ne face sé strigámu diu'a-nóptea in lume: „stati o data orbiloru, stati nebuniloru, stati retacii-loru! stati, stati!“

Éta pusetiunea nóstra facia de domni magiari; éta-o precisata și lim-pedita chiar de o fóia magiara, cu carea atâtéa ne'ntielegeri am avutu, carea atâtéa adevéruri și ideie false a respanditu și respandesce despre noi!

Vede, semte, pricepe acést'a dnulu Moldován Gergely de la „M. Polgár“ —

Pesta, in 22 octomvre 1873.

Pre candu regimulu, din banii statului, redica pretotindenea preparandii — întru in-teresulu propagandei magiare, noi romanii, dar anume cei ortodossi, cari dispunemu de noi, de patru ani recunóscemu, ca eele 2 pre-parandii ce avemu, din punctulu de vedre alu recerintiloru culturali moderne — n'a-jungu chiar nimic'a, de patru ani delibérámu asupra reorganizării lor, și — nici de cum nu potemu sé facemu unu pasu inafte!

Cea mai buna, si asiá dicendu unióa preparandia a nóstra a fost — in Aradu, dar de vr'o 20—30 de ani aceea atâtu de statiunara a remasu, încátu astadi mai nici cá merita numele de institutu pentru prepararea de invetiatori! Si precandu noi totu vorbimu despre redicarea ei la inaltimea timpului și — totu mereu nu facemu nici macar primul pasu realu; — intr'aceea statulu ér redicá și deschise o preparandia magiara in Aradu, langa noi, cu tóte medilócele necesari pentru de a ne aretá miserabilitatea;

Se dice cá — lips'a de bani, lips'a de — inca 2—3000 fl. pe fiacare anu.

Secatur'a! Noi spesarámu cu alegerea de metropolitu vr'o 12,000 fl. fora ca sé ave-mu fondu, pentru cá s'a recunoscutu absolutu necesariu! Dar pre langa acést'a totu la acestu actu si noulu metropolitu va fi spesatu, cum dámu cu socotél'a, inca vr'o 10,000 fl, nota bene, ér — pentru cá a fost neapertatu de lipsa.

Ei bine, domnloru, este óre greu de a pricepe si a pronunçia cu aceeași convicțiune absolut'a necesitate d'a reorganizá preparan-diele nóstre, și specialu pre cea din Aradu, carea ne face rusine, și in locu sé ne inainte ni impedece progresulu natiunali cultu-rale?!

Sé nu ne mai amagimu, domniloru. Al-ta cauza trebuie sé fia, pentu carea nu ne apucámu de lucru, nu facemu unu pasu prac-ticu inafte.

Éta, sinodulu Aradanu de já alu doilea anu a decretatu, a se tramite 2—3 juni, pre-parati cum se cade, la studia mai inalte, pen-tru d'ase calificá de profesori preparandiali, și — nu s'a facutu. Nu s'a facutu totu din caus'a, cá n'avemu fondu, precandu pentru alte lucruri, mai de nimic'a, se gasescu și chieluiescu multu mai multi bani!

Noi dámu cu socotél'a, si las' cá veti ve-dé, cum viitorulu va sé vina sé ne justifice suspitiunea, — cum ca conducetorii lucruri-loru traganescu si asiá dara impedece reorga-nizarea preparandiei, căci — asiá ceru inspi-ratiunile mal inalte, séu — celu pucinu asiá credu a corespunde intereselor straine mai nalte, cároru — dorere bisericaniu principali ai nostri proprie sé tienu chiamati a corespun-de si a servi.

Noi — destulu am tacutu in acést'a privintia, suntemu resoluti, a nu mai tacé. — Preparandia romana natiunala sé se reorga-nisatie, séu măcar sé incepa a-se reorganizá fora tóta mai departe amanare — din ori ce medilóce, căci necesitatea este absoluti-sima. —

Baia-de-Crisiu (Comit Zarandu,) 20 optovre

Este lucru tristu si doreros, ca in con-tra abuzurilor persecutáriloru și insielatiuni-loru, cari se comitu ne'nteruptu de unii dire-gatori de finantie, ori unde si ori cui te vei plange, lécu, mangaiere și dreptate nu affi.

In acestu obiectu inca in 1870 am fa-cutu interpelare in dieta si am provocatu mai multe casuri speciale si le-am documentatu cu date. Domnulu ministru insa, pre langa tóte datele produse, in responsulu seu a ne-

gatu simplu existintia atároru abuzuri, ér maioritatea dietei a luat responsulu minist-rului la cunoscintia. —

Totu in 1870-am recursu la Domnulu ministru de finantie si cu date am doveditu pe deplin, cá deregetorii finantiali dela perceptoratulu din Pancota (comitatulu Ara-dului,) au ordinatu esecutiune in contra-mi, pentru ca sé stórca una suma ca percente de transpunere pentru o via ce am cumpe-rat'o dela Asociatiunea aradana pentru cul-tur'a poporului romanu, care suma inse eu o platisem de já acestuasi perceptoratu inca in 1868. Tempu indelungatu n'am primitu nici unu responsu, si de aceea de nou am suplicatu la ministrulu de finantie, rogandu-lu sé-mi facea dreptate si sé me scutóca de persecutárele si faradelegile diregetoriloru finantiali de la perceptoratulu din Pancota.

La acést'a Domnulu ministru mi-a in-dorsatu pe suplica, cá la Domni'a sa n'a so-situ recursulu meu si asiá nu póte superá caus'a.

Mai tardiu inse acestu recursu alu meu — despre care Domnulu ministru in indor-sat'a sa afirma, cá la densulu n'a sositu — l'am primitu prin directiunea finantiala din Aradu, unde a fost transpus de Dlu ministru, cu indorsat'a, cá dovedindu-se cá com-petintia pretinsa de diregetorii perceptora-tului din Pancota in adevéru este platita — aceea pretensiune ne-legala s'a stersu. Totu prin directiunea finantiala din Aradu am primitu si a dóu'a rogare a mea, totu in ace-sta cauza ascernuta Domnului ministru de finantie, cu indorsat'a cá facendu-se inchi-sitiune s'a afflatu, cá deregetorii de la percep-toratulu din Pancota — au pretinsu aceea suma nelegala numai d'in gresiel'a!?

Dupa acestea cugetám, cá voui fi scu-titu de malitiosele persecutári a susu numi-tiloru Domni; dar ce se vedi, in 18 l. c. pri-mariulu comunei Baia-de-Crisiu, veniudu la mine, mi-aratá ordinatiunea perceptoratului din Pancota, dd. 26 septembrie a. c. prin carea i se impune, ca prin esecutiune, sé incaseze de la mine sum'a de competintia pentru transcrierea viiei comperate de la Asociatiunea Aradana pentru cultur'a poporului romanu, adeca totu aceea suma, care in 1868 am fost platit'o, si care totu acei domni din Pancota in 1870 au pretins'o a dóu'a óra, si despre care directiunea finantiala din Aradu, facendu cercetare, a afflatu si m'a incunoscintiatu in 1871, cá numai din gresiel'a s'a pretinsu a dóu'a óra si cá gresiel'a s'a coresu.

Dupa promesele aceste cugetu, cá ori-si-cine se póte convinge, cá aci nu mai póte fi vorba de gresiel'a, ci numai de insielatiu-ne, séu persecutare malitioasa.

Pe langa tóte acestea, desi din trist'a es-perintia n'am sperantia cá mi-se va face dreptate, totusi órași am ascernutu Domnu-lui ministru de finantie urmatori'a rogare:

Domnule Ministre!

Inca in 1870 mi-am fost luat libertatea a face o interpelatiune in privintia abnorme-loru abuzuri, cari se facu prin diregetorii de finantie, si ca Domnulu ministru sé fia pe deplinu convinsu de afirmatiunile mele, am provocatu mai multe casuri speciale, dove-dindu-le cu date positive; inse Domnulu ministru de finantie de atuncea, in responsulu seu simplu, a negatu existintia atároru abu-suri, care responsu prin maioritatea casei si fu luat la cunoscintia. —

Diregetorii de finantie prin acést'a au prinsu curagi de a multiplicá abuzurile și insielatiunile. Asiá perceptoratulu din Pan-cota (comitatulu Aradului,) cu tóta obras-nici'a a începutu sistematice a persecutá si veceá pe subscribulu, si anume: subscribulu inca in 31 decembrie 1866 cumperandu o via dela Asociatiunea pentru cultur'a poporulu romanu din Aradu, perceptoratulu reg. uug. din Pancota (comitatulu Aradului,) precum se vede din chartia, sub A. in copia alaturata, in 31 iuliu 1867 mi-tramise ordinatiunea de a plati 109 fl. 37 1/2 cr. cu procentu de trans-punere pentru via cumperata; dar fiindu acést'a suma mesurata nelegalu, cu multa mai mare decâtu se cere dupa lege, precum se vede din chartia de sub B. am recursu in contra acestei decisiuni, si precum se vede totu din chartia de sub B. prin decisiulu directiunei finan-tiali sum'a de 109 fl. 37 1/2 cr. s'a redusu la 31

25 cr. Acést'a suma precum se vede din cuie-tanti'a, sub C. alaturata, impreuna cu came-tele de 1 fl. 81 cr. la olalta desidara 33 fl. 6 cr. in 10 decembre 1868 am si platit'o la perceptoratulu reg. ung. din Pancota.

Pe langa tóte acestea in 29 septembrie 1870 prin primariulu Baiei-de-Crisiu mi-s'a manuatu exeffo mandatulu sub D. ala-turatu, prin care mi-s'a impusu totu prin perceptoratulu reg. ung. din Pancota ca — totu pentru via cumperata dela Asociatiu-nea aradana pentru cultur'a poporului romanu, pana in 30 de dile sé platescu 218 fr. 75 1/2 cr. percente de transcriere.

In acést'a privintia mi-am luat libertatea de a dreptulu Domnului ministru a face aretare in 30 septembrie 1870, si a-lu rogá pentru a me scuti de insultele și fo-radelegile diregetoriloru finantiali, precum de vede din documentulu de sub E. Deórace pana in 20 ianuarie 1871 n'am primitu nici unu responsu, mi-am luat libertatea in 20 ianuarie 1871 de nou a recurge la Domnulu ministru, precum se vede din documentulu de sub F. La acést'a rogare din urma am primitu incunoscintierea Domnului ministru, sub G. in copia alaturata, in care se néga, cá aci fi ascernutu rogarea mai susu sub E. provo-cata; mai tardiu inse am primitu aceea rogare, ascernuta domnului ministru, provediuta cu indorsat'a de la directiunea finantiala din Aradu, in copia sub H. alaturata, din care bine voiti a vedé, cá directiunea finantiale me incunoscintieza, cá petensiunea nelegale s'a stersu. Asisderoa pe unu rubru a rogárii mele a dóu' me incunoscintieza directiunea finantiale din Aradu, cá perceptoratulu reg ung. din Pancota pretinsinca nelegale a ce-ru'to de la mine numai din gresiel'a, pre-cum bine voiti a vedé diu insielatiunea acum provocata, in copia sub I. alaturata. Pe langa tóte acestea primariulu Baiei-de-Crisiu la recercarea perceptoratului din Pancota, conformu documentului sub L. in copia au-tentica alaturatu, éra me provóca a plati 7 fr. 50 cr. totu ca percente de transcriere a viiei cumperate dela Asociatiunea aradana pentru cultur'a poporului romanu. —

Domnule Ministre! mi place a crede, cá dupa cele promise si stimatu Domni'a Ta, vei fi pe deplinu convinsu, cá aci nu mai póte fi mai multu vorba de gresiel'a, ci numai si numai de insielatiune malitioasa si perse-cutiune sistematice.

Dreptu aceea mi iau libertatea a treia óra a Te rogá sé ai bunetate a ordiná inchi-sitiunea receruta, a-mi dá satisfactiune pentru atâtéa persecutári malitiose și in venitoriu a-me scuti de malitioasa insulta și persecutare a diregetoriloru finantiali.

Sigismundu Borlea, m. p. deputatu distalu.

Varietati.

Burs'a de astadi merita o deose-bita atentiune. Red.

(Sangele apa nu se face) Diariulu „Pesti Napló“ in numerulu seu din 24 octobre vorbesce in primul articlu de fondu despre Turcia si starea ei actuale. Mai antaiu 'si esprime parerea de reu acestu diurnal, cá aici in capital'a jidanésca-ungurésca, Buda-Pesta, poporul magiaru pré pucinu scie despre cele ce se petrecu cu frati loru de unu sango din Turcia cea bolnava. Dupa aceea incepe a deplange starea cea decadiuta a Tur-ciei in tóta privintia, dicendu cá la acést'a decadintia o a adus'o mai numai referintiele feudali, ce costau si astadi acolo, adaogendu cá in Turcia mai totu pamontulu celu de alt-mintrelea atâtu de roditoriu se affa in prop-rietatea statului si a mosieloru. Acést'a im-prejurare o aduce amintitulu diurnal de pri-mulu factoru ce impedece desvoltarea cultu-rei sociale si afirma cá ar fi tare de doritu cu deosebire pentru Ungaria, carea apróba sus-tinerea Turciei, (fresce ca a unui statu ce multu bine a facutu pentru lume in timpul trecut,) in numerulu statcloru europene, ca dulcii loru frati de unu nému si de o semen-tia sé propasișca cu unu mai mare aventu in cultura. Si ca nu cumva Turcia sé uite ra-pede acestu svatu fratiescu incepe a enumérá Turciei tóte ramurile, in caro ar fi bene sé progresie si adeca: in justitia, admini-stratiune etc. Unu altu lucru mai imbucuratoriu despre Turcia se mai amintesce cu acést'a oca-

siune si adeca acea imprejurare: ca sultanulu a emis o ordinatiune, prin care se decreté dia secularizarea averilor mosiecelor turcesci. Nici acésta ordinatiune insa nu promite multu, pentru ca pana acum este numai pe chartia. Astea le spune diariulu ungurescu.

Er noi nu ne potemu retiené se nu applaudemu acestu sfatu ungurescu si se nu dicomu ca Ungaria si a inceputu deja misiunea civilisatorica in Orientu. A casa nu mai are Ungaria si asia nimic de lucru; er unguru-lu este omu activu, nu i place a sta cu hirt'a la sora si finindu lucrulu a casa, trebuie se plece in Turcia se luminedie Orientulu celu intunecat.

Mare potere are lumin'a si cultur'a. Mai sciti ce vom mai poté vedé? Turcia n'a potutu cuceri Ungaria cu forti'a bruta; poterea luminii si a culturii este insa multu mai puternica cu deosebire deca este unguresca; prin cultura deci Ungaria va poté probabilmente cruceri Turcia. La lucru dara fratiloru magiari, nu perdeti ocaziunea din mana.

o) *preparandia pentru Rabinu.* Diaristic'a din capital'a nostra nu se pote din destulu bucura ca la staruintia actualulu ministru de culte, Maiestatea Sea a incuvientiatu infiantarea unei preparandii aici in Buda-Pesta pentru pregatirea Rabiniloru jidanesci pentru jidanii din Ungaria, ce atatu de bine semtu ungurescu. Unei foi unguresci i place a dice ca deca rabinii cei crescuti pana acum

in institute straine au semtitu atatu de bene unghurescu si au lucratu in directiunea moderna a magiarisarii cu atatu dielu; apoi cu atatu mai mari ungiuri voru deveni ei atunci, candu voru suge vitiele culturii in patria unguresca. Ei bine asia se fia, — mie insa nu mi se pare a fi astfelu, si mai curendu mi place a crede ca magiarii se voru jidanisa si germanisa, decatu cu ijdanii se voru magiarisa. Cine nu me crede pre mine, se vina la Pesta si se-se convinga.

(*Prim'a scola comerciala mai nalta in partile de diosu ale tierii, in Banatu.*) Despre scola comerciala mai nalta, deschisa de dlu *Franciscu Wiesner* in Temesiora, pre cum la rondulu nostru am anunctat'o ai noi in nrulu 72 alu Albinei, ni se reporta cu multa placere, ca aceea, abia deschisa, a intempinat apretuirea generale a publiculu si este cercetata catu de bine. Nu ajungemu de a ne felicit'a destulu, pentru acésta scola, a carei lipsa era atatu de multu sentita, si carea acuma intinde buna ocaziune parintiloru, spre a da copiiloru destinati ca rieri comerciale — o buna, si totu de o data mai cu inlesnire si mai estinsa crescere de specialitate, forca se fie siliti a caut'a atare, — departe in strainetate. Consentimu deci din anima, candu ni se spune, ca — fiindu acésta scola in medioculu unei poporatiuni romane, si limb'a de propunere in ea — cea germana, atatu de necesaria astadi in comertiu, se profite de ea curendu catu de multu si romanii, anume familiile comerciali din Bucuresci si de prin celelalte orasie ale Romaniei, cari — nu mai sciu cum se incépa, pentru de a da copiiloru loru o invetiatura comerciala solida si folositoria.

Convocare !

Domnii membri ai comitetulu centrale a Reuniunii poliitice-natiunali a turotoru Romaniloru din comitatulu Aradului, prin acésta se invita la siedintia ordenaria pe diu'a de 2 noemvre cal. nou ca premergatoria Congregatiunei comitatense. Timpulu este: *4 ore dupa medidiadi*; er loculu — celu indatenatu, adéca institutulu clericalu din Aradu.

Aradu, in 22 optomvre n. 1873.

Demetriu Bonciu m. p. presiedintele Reuniunei.

Burs'a de Viena,

in 25 opt. 1873.

N'am cultivatu acésta rubrica — nu mai tienem u minte de candu.

Este un'a, pre care redactorelui — de candu essiste „Albina,” i-a placutu s'o scrie elu senguru.

Dar cu tote ca — de trei lune n'a mai vorbitu de bursa, ea totu nu s'a indreptatu catu de pucinu, ma — si-a continuatu cursulu de deruta, in carele se afla, candu ne-am intelnitu mai pe urma.

Numai ca de esemplu vom aduce aci 2—3 cifre, pentru ca cetitorii se-si pota face o ideia mai chiara despre colosal'a decadere a piatisi nostre de bani si despre enormile perderi ce s'au nascutu de aci.

Luamu din *aprile*, nainte d'a a prorumpe crisa la burs'a de Viena, si apoi din inceputulu lui *iunie*, dupa o crisa de 3—4 septemane, mai departe din *augustu* si *septembre*, si in fine de astadi — urmat'oriele efepte si cu cursurile corespundietorie ale loru, adéca :

Actiunile creditulu mobilu din Viena:
aprile : iunie : aug : sept : oct :
335 ; 275 ; 250 ; 280 ; 205.

Imprumutulu de statu cu 5% in chartia:
71 ; 69³/₄ ; 68³/₄ ; 68 ; 67³/₄.

Obligatiunile rurale transilvanice:
77³/₄ ; 75 ; 74 ; 73 : 71.*)

Si inca un'a, din Pesta, care ne interesedia forte de aproape, adéca :

actiunile primei case patriotice de economii: (de cari fundatiunea Gozduiana are 104 bucati, formandu ele cea mai principale avere a acestei frumoase fundatiuni.)

Aceste actiuni in *aprile*, nainte de crisa erau notate cu 2800 fl ; in *iunie* au scadiutu la 2600 ; in *septemvre* la 2400 ; er astadi sunt cu — 2240 fl ! (Va se dica, prin acésta sengura scadere, in cinci lune de dile fundatiunea Gozdu a scapatatu cu peste 58,000 fl !

Dar noi aleseramu chartie de cele mai solide, si nici un'a de ale bancelor, cari au datu pornire crisei, aici deca am lua vr'un'a de acelea, apoi ar trebui se notamu cam asiá :
350 ; 150 ; 75 ; 30 ; 15 !

Va se dica, celu ce in *aprile* avea 350 fl. in punga in acestu feliu de chartia, astadi abia mai pote scote 15 fl. pe ei !

Si aci pr oprie jace coticar'a si — „*krachulu*” celu infricosiatu, carele din 300 de millionari a facutu 600 de cersitori ! Si din 5000 de familie bogate, a facutu 25000, ce abia o mai potu duce de astadi pana mane.

Si — acésta a proprie este, ce face crisa ne-curabile ; aici — cine ar mai poté desdanna pre multimea pagubita, si cine pre acei atatu de amaru insielati si ciupeliti la bursa, ii-ar mai poté momi acolo !

Dupa aceste premise, se facemu unu micu tablou a cursurilor de astadi.

Actiunile creditulu mobilu : 205 ; ale bancei anglo-austr : 129 ; — cele de lombardu : 155 ; — ale drumulu feratu de statu : 316 ; — Tramvay de Viena : 160 ; — rent'a de chartia cu 5% : 68 ; — rent'a in arg : 72 ;

*) Bagati bine de soma acésta scara rapede in diosu, si in acestu timpu consistoriulu nostru archidicesanu din Sibiu tramite de cumpera la Viena de 100,000 fl. astfelu de chartia ! Apoi se se lase banii pre man'a acestoru omeni ?! — Séu ca dora vor dice, cumca nu se perde nimic'a, aici obligatiunile rurale sortiendu-se, se platescu dupa pretiulu nominalu si asiá nu se perde nimic la ele. Da, domniloru, se sortiescu — eventualmente in 500 de ani, — tiena-ve Ddieu ! —

— losele de creditu : 161 ; — cele de imprumutu publicu dela 1860 : 104 ; cele de la 1861 : 131 ; — agiulu argintulu : 7³/₄ ; — galben : 5.45 ; — napoleonorii : 9.07 ; — obligatiunile rurale ung : 72 ; — banatice : 71 ; transilvanice : 70³/₄ ; — bucovinene : 72 ; losele turcesci : 53¹/₂.

Publicatiuni tacsabil.

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economii

Sibiu.

In conformitate cu §-lu 1 din statute incunosciintiamu, Consiliulu nostru de administratiune in considerarea situatiunei preses a fipsatu interesele de la imprumute acordande prin institutulu nostru in tote operatiunile deja avate — de o camdata cu 10% anu. —

Sibiu, 23 octobre 1873.

Directiunea.

Concursu.

Pentru vacant'a statiune invetiatiune din comun'a *Orosiatu*, cottulu *Temesiu*, c'ulu *Carlsdorf* se escrie concursu cu termenul pana la finea lunei optomvre c. v.

Cu acestu postu sunt impreunate urmat'oriele emoluminte si conditiuni :

1. In bani gata 300 fl. v. a. si 2 fl. in spese scripturistice ;
2. Unu jugeru de pamentu aratori cuartiru liberu, cu gradina de legume ;
3. Competentii sunt detori a propunscola in limb'a romana si serba, dreaceea se cere, ca se fia bine calib in ambele limbe susu amintite ;
4. Alesulu invetiatiuniloru mai are de a pune scolariloru totu in ambele limbi si cantarea bisericoesca, si a cantarea la tote functiunile.

Doritorii de a ocupa acestu postu s'avisati, a substerne recursele lor, bine struate, catre *senatulu scolariu localu* *Orosiatu*, prin Onor. judetiu cercualu *Carlsdorf*, pana la terminulu sus prefiat *Orosiatu*, in 5 optomvre 1873.

In numele senatulu scolariu localu :
Zacharia Almajanu, m. p. jude comunalu, ca presiedinte

Concursu.

Pentru reintregirea parochiei gr. vacant'e din comun'a *Olosiagu*, in protopopiatulu *Lugosiului*, cottulu *Carasiu* ; se deschide concursu cu terminu de siesse septemane de prim'a publicare.

Emolumintele sunt : 20 jugere de pamentu aratori si 12 jugere pentru fenu, bine preotiescu dela 120 de case. dela fie o cate unu metiu de cucurudiu nedesponditol'a indatenata si unu locu de casa golu unu jugeru.

Concurentii au a adresa recursele lor instruate in intielesulu statutulu org. canonic. sinodu par. gr. or. din *Olosiagu* si a tramite la dlu *Georgiu Pesteanu*, protopopiatulu *Lugosiu*.

Olosiagu, in 30 sept. 1873.
In contielegere cu dlu protopopiatulu.

3—3 *Comitetulu parochialu.*

Invitare de prenumeratiune

la
„ALBINA“
pe patrariulu curinte ultimulu alu anulu 1873, pentru carele poté temu servi cu esemplare de la inceputu.

Administratiunea.

Resultatele operatiuniloru

institutulu de creditu si de economii „ALBINA“ din Sibiu, in alu treilea patrariu de anu, dela 1 iuliu pana la 30 septembre 1873.

I. Reuniuni de creditu.		fl.	or.
1930	Cu finea lui iunie a. c. se aflara in legatur'a reuniuniloru de creditu :		
	participanti, cu unu creditu preste totu de — — — — —	183.898	16
64	In decursulu patrariulu alu III. se mai primira — — — — —	10.700	—
	participanti, cu unu creditu de — — — — —		
	Prin urmare in patrariulu III. au fost in legatur'a reuniuniloru de creditu :		
1994	participanti, cu unu creditu totale — — — — —	194.598	16
5	participanti, repasira, si din imprumute se replatire — — — — —	24.086	44
	Remasera deci cu 30 septembre a. c.		
1989	participanti, cu unu creditu preste totu de — — — — —	170.511	72
	Fondulu de garantia alu reuniuniloru cu 30 sept. 1873 e de	41.641	50
II. Depozite spre fructificare.			
	Starea depoziteloru cu finea lui iunie a. c. era de — — — — —	63.845	73
	in decursulu patrariulu alu III. s'au depusu — — — — —	21.968	—
	Astu modu starea totala a depoziteloru in patrariulu III e — — — — —	85.813	73
	In decursulu patrariulu alu III. se redicara — — — — —	14.916	64
	Deci starea lor cu finea lui septembre 1873 remase — — — — —	70.897	09
III. Operatiuni de escomptu.			
	Starea portfoiulu de schimburi, (cambie,) cu finea lui iunie a. c. era de :		
229	bucati in suma de — — — — —	97.031	—
	In decursulu trimestrulu alu III. se mai escomptara :		
330	bucati, in suma de — — — — —	169.280	52
	Prin urmare starea totala a portfoiulu in patrariulu III fu de :		
559	bucati schimburi, in valore de — — — — —	266.311	52
	In decursulu patrariulu se rescumperara si rescomptara :		
255	bucati schimburi, in sum'a de — — — — —	134.497	80
	Astu modu resulta cu 30 septembre 1873 o stare a portfoiulu de :		
304	bucati schimburi, in sum'a de — — — — —	131.813	72
IV. Operatiuni de lombardu.			
	Starea imprumutelor de lombardu a fostu cu finea lui iunie a. c. de :		
19	bucati, in suma de — — — — —	8.232	60
	In decursulu patrariulu alu III. se mai acordara :		
11	bucati, in suma de — — — — —	3.526	—
	Astu modu starea totala a acestoru imprumute fu de :		
30	bucati, in sum'a de — — — — —	11.758	60
11	bucati se replatira in decursulu trimestrulu cu — — — — —	3.140	60
	Prin urmare starea imprumutelor de lombardu cu finea lui septembre e de :		
19	bucati in sum'a totale de — — — — —	8.618	—
	<i>Reviementulu cassei la centrala in cele trei luni fu preste totu de</i> — — — — —	422.129	08
Statulu generalu cu 30 septembre 1873.			
I.	In numerariu — — — — —	8.934	07
II.	In obligatiuni dela participanti — — — — —	170.511	72
III.	Portfoiulu de schimburi, (cambie,) — — — — —	131.813	72
IV.	Lombardu — — — — —	8.618	—
V.	In hartii de valore — — — — —	20.431	09
VI.	Moneta — — — — —	2.220	56
	Totalu — — — — —	342.529	16*

Sibiu, in 30 septembre 1873.

Directiunea institutulu.

*) Dupa acésta aretare, subtragendu din statulu generale depozitele straine de 70.897 fl-9 or. esa activulu institutulu de : 271.632 fl. 7 or ; unde ar fi de interesu publicu a se areta in data si sum'a realmente respunsa de actionari, pentru ca fie-cme se véda pré usioru, catu este cásigulu. Red.